

Kraje

Kraj je vyšší jednotkou územní samosprávy dle Ústavy ČR. Kraje zahájily svou činnost v roce 2001 a jejich působnost je upravena zejména zákonem č. 132/2000 Sb., o změně zákonů souvisejících se zákonem o krajích a obcích. Organizační struktura a působnost krajů jsou stanoveny především v zákoně č. 129/2000 Sb., o krajích. Kraj je územním společenstvím občanů, které má právo na samosprávu, vystupuje v právních vztazích svým jménem a nese odpovědnost z těchto vztahů plynoucích. Jeho úkolem je pečovat o všestranný rozvoj svého území a o potřeby svých občanů.

V současné době existuje 13 krajů (14 s hlavním městem Prahou), jejich území a jména jsou stanoveny Ústavním zákonem č. 347/1997 Sb. Kraj spravuje své záležitosti samostatně v rámci samostatné působnosti, státní správu vykonávají orgány kraje jako svou přenesenou působnost. Dle platné právní úpravy kraj při výkonu samostatné a přenesené působnosti chrání veřejný zájem, jehož komponentou by měla být a bezpochyby je i ochrana životního prostředí. Samospráva je uskutečňována prostřednictvím volených orgánů a přímým hlasováním obyvatel v referendu. Samostatná působnost představuje decentralizaci veřejné správy, státní správa pak dekoncentraci.

Úkolem krajů je ve spolupráci s MŽP vytvářet prognózy, koncepce a strategie ochrany přírody ve své územní působnosti. (Soukupová, Kaplanová, Kavřík, 2007; 207) Krajské úřady mají mimo jiné tyto pravomoci v oblasti ochrany životního prostředí, jak je zde uvedeno:

- *Vymezují a hodnotí regionální systém ekologické stability*
- *Vydávají závazné stanovisko ke schválení lesních hospodářských plánů a hospodářských osnov*
- *Rozhodují o omezení výkonu práva myslivosti a rybářství v přírodních rezervacích*
- *Zajišťují záchranné programy ohrožených zvláště chráněných rostlin a živočichů*
- *Vykonávají státní dozor v ochraně přírody a krajiny*
- *Spolupracují s ostatními úřady a orgány na zajišťování ekologické výchovy a vzdělání*
- *Uplatňují stanovisko k zásadám územního rozvoje z hlediska zájmů chráněných zákonem o ochraně přírody a krajiny.*

Kraje tvoří mezičlánek mezi centrální a místní úrovní a to činnostmi i systémově. (Soukupová, Kaplanová, Kavřík, 2007; 207) Co se týče realizace koncepce rozvoje pro dané území, přijímají je z centra, ale zároveň se na nich samy podílí.

V následujících podkapitolách jsou uvedeny základní kompetence krajských úřadů pro jednotlivé oblasti ochrany ŽP.

Oblast ochrany přírody a krajiny

Kraje zpracovávají ve spolupráci s ministerstvem prognózy, koncepce a strategie ochrany přírody ve své územní působnosti, nejde-li o národní park (NP), nebo chráněnou krajinnou oblast (CHKO), národní přírodní rezervaci (NPR), národní přírodní památku (NPP) nebo jejich ochranné pásmo.

Kraje mohou vydávat pro svůj správní obvod, nejde-li o NP či CHKO nebo jejich ochranné pásmo, nařízení o zřízení přírodního parku včetně omezení využití jeho území a nařízení o zřízení přírodní rezervace a o zřízení přírodní památky včetně stanovení jejich bližších ochranných podmínek a zajišťují péči o tato území.

Krajské úřady ve svém správním obvodu (nejde-li o území NP či CHKO nebo jejich ochranná pásma):

- vymezují a hodnotí regionální systém ekologické stability,
- vydávají závazné stanovisko ke schválení lesních hospodářských plánů a lesních hospodářských osnov,
- udělují výjimky ze zákazů stanovených pro jeskyně a vydávají povolení k činnostem v jeskyních,
- rozhodují o omezení výkonu práva myslivosti a rybářství v přírodních rezervacích,
- udělují výjimky ze zákazů v přírodních rezervacích,
- vydávají souhlasy k činnostem stanoveným v bližších ochranných podmínkách přírodních rezervací a přírodních památek,
- vydávají předchozí souhlasy k činnostem na území ochranných pásem přírodních rezervací a přírodních památek,
- schvalují plány péče o přírodní rezervace a přírodní památky,
- sjednávají smlouvy o zřízení přírodních rezervací a přírodních památek včetně jejich ochranných pásem,
- vydávají předchozí stanovisko a mohou uložit náhradní ochranné opatření,
- zajišťují záchranné programy ohrožených zvláště chráněných druhů rostlin a živočichů,
- povolují výjimky z ochranných podmínek ohrožených zvláště chráněných druhů rostlin a živočichů,
- mohou vyzvat k prokázání povoleného způsobu nabytí zvláště chráněné rostliny, zvláště chráněného živočicha, ptáka nebo rostliny a živočicha chráněného dle mezinárodních úmluv včetně druhů rostlin a živočichů chráněných zvláštním právním předpisem a vyzvat k prokázání totožnosti,
- vedou výpisy z ústředního seznamu ochrany přírody pro svůj správní obvod,
- podávají návrhy na vyvlastnění,
- ukládají pokuty
- odebírají nedovolené držené jedince druhů chráněných dle zvláštního právního předpisu,
- vykonávají státní dozor v ochraně přírody a krajiny,
- spolupracují s ostatními správními úřady a orgány na zajišťování ekologické výchovy a vzdělání,
- jsou odvolacími orgány proti rozhodnutím vydaným obecním úřadem, pověřeným obecním úřadem nebo obecním úřadem obce s rozšířenou působností,
- vydávají souhlas v ptačích oblastech a zajišťují péči o ně, pokud k tomu není příslušná správa národního parku nebo správa chráněné krajinné oblasti,
- vydávají osvědčení a souhlas pro zvláště chráněné ohrožené živočichy,

Zahájí-li řízení týkající se omezení a zákazu činnosti PO a FO, která by mohla způsobit nedovolenou změnu obecně nebo zvláště chráněných částí přírody, v téže věci tentýž den obecní úřad obce III. typu a krajský úřad, provede řízení obecní úřad obce III. typu. Krajský úřad v takovémto případě řízení zastaví.

Oblast vody a vodního hospodářství, povodní a povodňových opatření

Kraje schvalují plány oblastí povodí ve spolupráci s dotčenými ústředními správními úřady dle své územní působnosti.

Do působnosti orgánů krajů v přenesené působnosti patří:

- vyjadřovat se ke stavbám, pokud rozhodujícím způsobem ovlivňují nakládání s vodami, ochranu vod nebo ochranu proti povodním a pokud si to vyhradí,
- rozhodovat ve věcech hraničních vod po projednání s Ministerstvem zemědělství a MŽP; má-li takové rozhodnutí vliv na průběh, povahu nebo vyznačení státní hranice, rozhodovat po projednání s MV; za hraniční vody se považují povrchové, popřípadě podzemní vody vymezené v mezinárodních smlouvách, kterými j ČR vázána,
- činit za mimořádné situace, zejména při nedostatku vody a při haváriích, opatření, a to v případech přesahujících území okresu nebo možnosti okresního úřadu,
- spolupracovat s Ministerstvem zemědělství a MŽP při zajišťování sestavení programů opatření v oblastech povodí a kontrole jejich plnění. Orgány krajů si mohou při zajišťování sestavení a provádění kontroly plnění programů opatření v oblastech povodí vyžádat spolupráci odborných subjektů, subjektů sledujících jakost a zdravotní nezávadnost vod, orgánů ochrany přírody, sdružení občanů působících na úsecích ochrany ŽP, rybářství, vlastníků a provozovatelů vodovodů a kanalizací a popřípadě dalších orgánů,
- ukládat opatření, která stanoví ve veřejném zájmu programy opatření,
- kontrolovat provádění technicko-bezpečnostního dohledu nad vodními díly,
- rozhodovat o zařazení vodního díla do kategorií z hlediska technicko-bezpečnostního dohledu, pokud si to vyhradí,
- rozhodovat ve věci poplatků za vypouštění odpadních vod do vod povrchových,
- připravovat ve spolupráci se správcem povodí podklady pro rozhodnutí o určení správce drobného vodního toku.

Oblast odpadů

Kraj v samostatné působnosti:

- zpracovává plán odpadového hospodářství kraje pro jím spravované území v rozsahu stanoveném zákonem 185/2001, Sb. o odpadech a prováděcími právními předpisy, provádí změny tohoto plánu,
- zasílá kopii návrhu plánu odpadového hospodářství kraje ministerstvu a sděluje ministerstvu, jak jeho připomínky do plánu odpadového hospodářství kraje zapracoval,
- vyhláší obecně závaznou vyhláškou kraje závaznou část plánu odpadového hospodářství kraje a její změny,
- sděluje své připomínky k návrhu odpadového hospodářství ČR, sděluje své připomínky k návrhu plánu odpadového hospodářství původce odpadů.

Orgán kraje v přenesené působnosti.

- uděluje souhlas k provozování zařízení; udělení souhlasu může vázat na podmínky,

- kontroluje, jak jsou PO, FO oprávněnými k podnikání a obcemi dodržována ustanovení právních předpisů a rozhodnutí ministerstva a jiných správních úřadů v oblasti odpadového hospodářství,
- uděluje souhlas k míšení nebezpečných odpadů navzájem nebo s ostatními odpady; udělení souhlasu může vázat na podmínky,
- ukládá rozhodnutím původci odpadů povinnost zaplatit poplatek za uložení odpadů na skládku, pokud původce tento poplatek ve stanovené výši nezaplatil,
- stanovuje dobu trvání a podmínky péče o skládku po uzavření jejího provozu, rekultivaci a asanaci,
- zpracovává a průběžně vede evidenci jím vydaných souhlasů a dalších rozhodnutí dle zákona.

Oblast ovzduší

Orgán kraje v přenesené působnosti:

- rozhoduje o vyměření poplatku, odkladu nebo prominutí části poplatku za znečištění ovzduší zvláště velkých a velkých stacionárních zdrojů,
- kontroluje a hodnotí dodržování imisních limitů a emisních stropů na základě údajů z informačního systému kvality ovzduší,
- provádí dozor na úseku ochrany ovzduší ve své územní působnosti,
- ukládá plnění plánu snížení emisí nebo zásad správné zemědělské praxe u stacionárního zdroje,
- vypracovává krajský program snižování emisí,
- vypracovává programy zlepšování kvality ovzduší v oblastech s jeho zhoršenou kvalitou, které se nacházejí v jeho územní působnosti,
- podílí se na tvorbě národních programů snižování emisí jednotlivých znečišťujících látek,
- schvaluje návrhy opatření pro případy havárií u zvláště velkých a velkých stacionárních zdrojů a návrhy na jejich změny,
- schvaluje plány snížení emisí u stacionárního zdroje,
- vypracovává integrovaný program zlepšení kvality ovzduší,
- schvaluje plány zásad správné zemědělské praxe u stacionárního zdroje,
- stanovuje pro zvláště velké, velké a střední stacionární zdroje znečišťující látky nebo jejich stanové skupiny,
- vyhlašuje regulační opatření k omezení emisí ze stacionárních zdrojů, kontroluje dodržování těchto opatření a za jejich porušení ukládá provozovatelům pokuty,
- zpřístupňuje informace na základě tohoto zákona a zvláštních předpisů,
- vypracovává krajský regulační řád,
- ukládá pokuty,
- vede evidenci oznámení pro zvláště velké a velké stacionární zdroje,
- je dotčeným orgánem státní správy v územním, stavebním a kolaudačním řízení z hlediska ochrany ovzduší,
- stanovuje v pochybnostech způsob zjišťování emisí znečišťujících látek,

Kraj v samostatné působnosti:

- zaujímá stanoviska k návrhu krajského a místního programu snižování emisí a programu ke zlepšení kvality ovzduší,
- vyjadřuje se k záměrům, které mohou výrazně ovlivnit čistotu ovzduší, k rozvojovým koncepcím a k programům rozvoje jednotlivých oborů a odvětví ve své územní působnosti.

Oblast lesů a lesního hospodářství

Státní správu lesů vykonávají obecní úřady obcí s rozšířenou působností, kraje a Ministerstvo zemědělství. Právní úprava je dána zákonem č. 289/1995 Sb., o lesích a o změně a doplnění některých zákonů. Krajský úřad rozhoduje:

- o zařazení lesů do kategorie lesů ochranných nebo lesů zvláštního určení s výjimkou vojenských lesů,
- o odnětí lesních pozemků plnění funkci lesa nebo o omezení jejich využívání pro plnění funkcí lesa o výměře 1 ha a více a o výši poplatků za odnětí,
- o dočasném omezení nebo vyloučení vstupu do lesa, pokud přesahují správní obvod obce s rozšířenou působností,
- o stanovení podmínek ke konání organizovaných nebo hromadných sportovních akcí v lese, pokud přesahují správní obvod obce s rozšířenou působností,
- při schvalování plánů o výjimkách ze zákazu provádět mytní těžbu v lesních porostech mladších než 80 let,
- o uložení nebo provedení opatření meliorací a hrazení bystřin v lesích,
- o uložení opatření odchylných od ustanovení tohoto zákona v zájmu účelového hospodaření v lesích ochranných a v lesích zvláštního určení,
- o výši náhrady a subjektu povinném k poskytnutí této náhrady vlastníkovi lesa z důvodu omezení při hospodaření v lesích ochranných nebo v lesích zvláštního určení,
- o uložení opatření k odstranění zjištěných nedostatků, opatření ke zlepšení stavu lesů a plnění jejich funkcí, o zastavení nebo omezení výroby nebo jiné činnosti v lese v případech hrozících škod, pokud přesahují správní obvod obce s rozšířenou působností,
- o nezbytných opatřeních k odvrácení hrozícího nebezpečí, pokud přesahují správní obvod obce s rozšířenou působností,
- o udělení nebo odnětí licence ke zpracování plánů a osnov,
- o povolení, aby k umělé obnově lesa a zalesňování byl použit i reprodukční materiál vybraných lesních dřevin pocházející ze zdroje identifikovaného reprodukčního materiálu,
- o uložení opatření v případě mimořádných okolností, pokud přesahují správní obvod obce s rozšířenou působností a nepřesahující obvod územní působnosti kraje,
- o ukládání pokut tomu, kdo nesplní povinnosti uložené rozhodnutím orgánů kraje.

Krajský úřad dále:

- uplatňuje stanovisko k územně plánovací dokumentaci, pokud tato dokumentace umísťuje rekreační a sportovní stavby na pozemky určené k plnění funkcí lesa, není-li příslušné ministerstvo,

- uplatňuje stanovisko k územním plánům obcí s rozšířenou působností,
- vydává souhlas k vydání územního rozhodnutí, jímž mají být dotčeny pozemky určené k plnění funkcí lesa těžbou nevyhrazených nerostů nebo jímž mají být dotčeny pozemky určené k plnění funkcí lesa o výměře 1 ha a více,
- vyjadřuje se k návrhům tras celostátních a tranzitních liniových staveb a jejich součástí v územní působnosti krajů,
- schvaluje zpracované plány a povoluje jejich změny v rámci schvalování plánů; povoluje výjimky ze stanovené velikosti nebo šíře holé seče a výjimky ze zákonných lhůt pro zalesnění a zajištění lesního porostu, ve vojenských lesích schvaluje plány Vojenský lesní úřad po projednání s ústředním orgánem státní správy lesů,
- ustanovuje lesní stráž a působnosti na území kraje a zrušuje ustanovení lesní stráže a působnosti na území kraje,
- vykonává dozor, jak orgány státní správy, FO a PO dodržují ustanovení zákona, předpisů vydaných k jeho provedení a rozhodnutí vydaných na jejich základě, s výjimkou vojenských lesů,
- rozhoduje ve sporech o místní příslušnost orgánů státní správy lesů prvního stupně, pokud jedním z orgánů prvního stupně není Vojenský lesní úřad,
- rozhoduje o poskytnutí služeb nebo finančního příspěvku, pokud nejde o lesy v působnosti Ministerstva obrany.

Oblast zemědělského půdního fondu

Právní úprava je dána zákonem ČNR č. 334/1992 Sb., o ochraně zemědělského půdního fondu. Orgány ochrany zemědělského půdního fondu jsou pověřené obecní úřady, obecní úřady obcí s rozšířenou působností, krajské úřady, správy národních parků a MŽP.

Krajský úřad a na území hl. m. Prahy magistrát hl. m. Prahy:

- uplatňuje stanovisko k územně plánovací dokumentaci, nejde-li o případy v působnosti jiného orgánu ochrany zemědělského půdního fondu,
- uděluje souhlas k návrhům na stanovení dobývacích prostorů, je-li navrhovaným řešením dotčen zemědělský půdní fond o výměře do 20 ha,
- uděluje souhlas k návrhům tras nadzemních a podzemních vedení a jejich součástí, přesahuje-li trasa území, v němž vykonává působnost obecní úřad obce s rozšířenou působností,
- uděluje souhlas k návrhům celostátních drah a jejich součástí, které nepřesahují území příslušného kraje, a k návrhům pozemních komunikací, vodních cest a jejich součástí, které nepřesahují území příslušného kraje a přesahují správní obvod obce III. typu,
- uděluje souhlas k odnětí půdy ze zemědělského půdního fondu, má-li být dotčena zemědělská půda a půda dočasně neobdělávaná o výměře od 1 do 10 ha, přitom stanoví podmínky k zajištění ochrany zemědělského půdního fondu, schvaluje plán rekultivace, popřípadě stanoví zvláštní režim jeho provádění a vymezí, zda a v jaké výši budou předepsány odvody za odnětí půdy ze zemědělského půdního fondu,
- usměrňuje a sjednocuje výkon státní správy na úseku ochrany zemědělského půdního fondu, který zajišťují obecní úřady obcí s rozšířenou působností na území příslušného kraje, odzírání, jak tyto orgány ochrany zemědělského půdního fondu plní své úkoly,

provádí kontrolní činnost a dává jim podněty k tomu, ab uplatnily ve své působnosti opatření k odstranění zjištěných závad.

Oblast chemických látek a nakládání s nimi

Základní legislativa je dána zákonem č. 356/2003 Sb., o chemických látkách a chemických přípravcích. Státní správu v oblasti registrace, oznamování, klasifikace a nakládání s nebezpečnými látkami a přípravky vykonávají MŽP, Ministerstvo zdravotnictví, Česká inspekce ŽP, krajské úřady v přenesené působnosti, krajské hygienické stanice, celní úřady.

Krajský úřad v přenesené působnosti:

- kontroluje, jak jsou dodržována ustanovení zákona, právních předpisů vydaných k jeho provedení, zvláštních právních předpisů a rozhodnutí týkajících se látek nebo přípravků dle zákona,
- informuje příslušný živnostenský úřad, který vydal živnostenské oprávnění, inspekci a krajskou hygienickou stanici o závažných porušeních zákona a prováděcích právních předpisů k němu,
- nařizuje opatření k odstranění protiprávního stavu v oblasti uvádění látek, nebo přípravků na trh nebo do oběhu; hrozí-li poškození zdraví nebo ohrožení života člověka, poškození ŽP, nebo jestliže k němu již došlo, může nařídít zneškodnění nebezpečné látky nebo nebezpečného přípravku na náklady jejich vlastníka, popřípadě držitele, není-li vlastník znám,
- zakazuje uvádění látek nebo přípravků dle zákona na trh nebo do oběhu, jestliže nejsou splněny podmínky pro jejich uvádění na trh nebo do oběhu stanovené zvláštními právními předpisy nebo rozhodnutími, a v důsledku toho došlo nebo by mohlo dojít k poškození zdraví nebo ohrožení života člověka anebo poškození ŽP.
- ukládá pokuty a nápravná opatření dle zákona.

Působnost krajského úřadu v ozbrojených silách, bezpečnostních sborech a službách vykonávají svými orgány Ministerstvo obrany a Ministerstvo vnitra.

Oblast prevence závažných havárií

Upraveno zákonem č. 59/2006 Sb., o prevenci závažných havárií způsobených vybranými nebezpečnými chemickými látkami nebo chemickými přípravky. Státní správu na úseku prevence závažných havárií v objektech nebo zařízeních, v nichž je umístěna nebezpečná látka, vykonávají MŽP, MV, Český báňský úřad, Česká inspekce ŽP, krajské úřady, správní úřady na úseku požární ochrany, ochrany obyvatelstva a integrovaného záchranného systému, krajské hygienické stanice, Státní úřad inspekce práce.

Krajský úřad:

- vede evidenci smluv o pojištění odpovědnosti za škody vzniklé v důsledku závažné havárie předložených provozovateli,
- schvaluje, eviduje a ukládá návrhy na zařazení do skupiny A nebo B, bezpečnostní programy, bezpečnostní zprávy, jejich posouzení a aktualizace,
- bere na vědomí plány fyzické ochrany objektu nebo zařízení a jejich změny,
- zasílá ministerstvu k vyjádření autorizované výtisky návrhů bezpečnostních programů a bezpečnostních zpráv v písemné a elektronické podobě,

- eviduje a archivuje protokoly o nezařazení do skupin A nebo B, vnitřní havarijní plány a jejich aktualizace,
- stanoví zónu havarijního plánování na základě podkladů předaných provozovatelem,
- určuje objekty nebo zařízení, u kterých může dojít k domino efektu,
- zajišťuje zpracování vnějšího havarijního plánu,
- zajišťuje veřejné projednání návrhu bezpečnostního programu, bezpečnostní zprávy, vnějšího havarijního plánu a jejich aktualizace,
- zpracovává informaci pro veřejnost v zóně havarijního plánování,
- podává MŽP a Ministerstvu vnitra neprodleně písemné hlášení o vzniku závažné havárie a konečnou zprávu o vzniku a dopadech závažné havárie,
- zasílá MŽP a dotčeným orgánům veřejné správy kopie návrhů na zařízení v písemné a elektronické podobě, přehled protokolů o nezařazení v písemné a elektronické podobě, a stejnopisy všech rozhodnutí týkajících se návrhů na zařazení, bezpečnostních programů, bezpečnostních zpráv, jejich aktualizací a posouzení,
- kontroluje podle plánu kontrol schváleného ministerstvem, jak jsou provozovateli dodržována ustanovení zákona a rozhodnutí o uložených opatřeních vydaných KÚ, zpracovává informaci o výsledku kontroly a doručuje ji České inspekci ŽP,
- může uložit provozovatelům pokuty za správní delikty,
- vydává provozovatelům rozhodnutí o uložení opatření k nápravě zjištěných nedostatků při plnění povinností stanovených zákonem, včetně stanovení podmínek a lhůt pro zjednání nápravy,
- rozhoduje o zákazu užívání (provozování) objektu nebo zařízení nebo jejich částí.

Krajský úřad je dotčeným správním úřadem na úseku prevence závažných havárií při projednávání územně plánovací dokumentace v územním řízení, popřípadě ve stavebním řízení a v řízení o odstranění stavby, pokud je jeho předmětem objekt, nebo zařízení. Na základě oznámení zahájení územního řízení zašle KÚ stavebnímu úřadu, který vede územní řízení, analýzu a hodnocení rizika závažné havárie, které mu předložil provozovatel ve svém návrhu bezpečnostního programu nebo návrhu bezpečnostní zprávy. V případě, kdy územní rozhodnutí nebylo vydáno, zašle KÚ stavebnímu úřadu analýzu a hodnocení rizika závažné havárie na základě oznámení o zahájení stavebního řízení, nebo řízení o odstranění stavby. Bez analýzy a hodnocení rizika závažné havárie nelze schválit územně-plánovací dokumentaci, vydat územní rozhodnutí, popřípadě stavební povolení. KÚ zajišťuje, aby se braly v úvahu cíle prevence závažných havárií a omezení jejich následků vzhledem k:

- umístění nových objektů a zařízení,
- provádění změn existujících objektů a zařízení,
- provádění nových staveb, jako jsou dopravní spoje, místa navštěvovaná veřejností a obytné oblasti, pokud jejich výstavba v okolí existujících objektů a zařízení zvyšuje riziko vzniku závažné havárie nebo zhoršuje její následky.

U stávajících objektů a zařízení zajišťuje KÚ v případě potřeby přijetí dodatečných opatření souvisejících s cílem snižovat riziko vzniku závažné havárie.

Oblast integrované prevence a omezování znečištění

Upraveno zákonem č. 76/2002 Sb., o integrované prevenci a o omezování znečištění, o integrovaném registru znečišťování. Účelem tohoto zákona je snaha dosáhnout vysoké úrovně

ochrany ŽP jako celku, zabezpečit integrovaný výkon veřejné správy při povolování provozu zařízení a zřídit a provozovat integrovaný registr znečišťování ŽP. Státní správu dle zákona vykonávají: MŽP, Ministerstvo průmyslu a obchodu, Ministerstvo zemědělství, Ministerstvo zdravotnictví, kraje, Česká inspekce ŽP, krajský hygienik.

Kraj v přenesené působnosti:

- rozhoduje o žádosti o vydání integrovaného povolení s výjimkou zařízení, jehož provoz může významně nepříznivě ovlivnit ŽP dotčeného státu,
- provádí kontrolu integrovaného povolení anebo provozu zařízení s výjimkou zařízení, jehož provoz může významně nepříznivě ovlivnit ŽP dotčeného státu,
- ukládá pokuty (do výše 1 mil. Kč),
- rozhoduje o přerušení nebo zastavení řízení o uložení pokuty,
- vyzývá provozovatele zařízení k podání žádosti o vydání integrovaného povolení,

hodnotí aplikaci nejlepších dostupných technik a předává informace o jejich vývoji příslušným správním úřadům.

Obce

Obec je základní jednotkou územní samosprávy dle Ústavy ČR. Postavení obce je upraveno zejména zákonem č. 128/2000 Sb., o obcích. Obce, stejně jako kraje, vykonávají oba druhy působností – samostatnou (samosprávu), tak přenesenou v rozsahu stanovenou legislativou.

Rozsah výkonu státní správy v přenesené působnosti se na obecní úrovni liší. Současná legislativa proto rozlišuje tři druhy obcí, které mají rozdílný rozsah státní správy:

- *„obce (§ 61 I a) zákona 128/2000 Sb. - základní rozsah státní správy vykonávají všechny obce,*
- *obce s pověřeným obecním úřadem (§ 64 zákona 128/2000 Sb., zákon č. 314/2002 o stanovení obcí s pověřeným obecním úřadem a stanovení obcí s rozšířenou působností, vyhláška 388/2002 o stanovení správních obvodů obcí s pověřeným obecním úřadem a správních úřadů s rozšířenou), v současné době existuje 393 obcí s pověřeným obecním úřadem;*
- *obce s rozšířenou působností (§ 66 zákona 128/2000 Sb., zákon 314/2002 Sb., vyhláška 388/2002 Sb.), v současné době existuje 205 obcí s rozšířenou působností“¹*

Obce s rozšířenou působností (ORP, Obce III) představují nový typ obcí vykonávajících státní správu v přenesené působnosti. Jsou obcemi s nejširším rozsahem výkonu státní správy v přenesené působnosti. Obce s rozšířenou působností vznikly 1.1.2003 v rámci reformy územní veřejné správy. Obce II. a III. typu vykonávají státní správu v přenesené působnosti i pro obce, které spadají do jejich správního obvodu.

Obce s rozšířenou působností vykonávají státní správu v oblasti financí, školství, kultury, obecné správy, živnostníků, stavebního řádu, obrany a krizového plánování, zemědělství a ochrany životního prostředí.

Obce s rozšířenou působností mají mimo jiné tyto pravomoci v oblasti ochrany životního prostředí, jak uvádí (Soukupová, Kaplanová, Kavřík, 2007; 208) :

- *„Jsou odpovědné za odpadové hospodářství obce*
- *Jsou odpovědné za kvalitu vod v obci*
- *Vymezují a hodnotí místní systém ekologické stability*

¹ Dostupné z WWW:<http://www.risy.cz/index.php?pid=202&sid=1235&mid=800>

- *Vykonávají státní dozor v ochraně přírody a krajiny*
- *Ukládají pokuty za přestupky a protiprávní jednání*
- *Uplatňují stanoviska k územním plánům, regulačním plánům.,,*

Místní úroveň veřejné správy realizuje koncepce přijímané na vyšších úrovních, dohlíží na místní poměry a poskytuje o nich informace. Tato úroveň má jeden z největších vlivů při ochraně životního prostředí, neboť se zde dochází ke konkrétní aplikaci opatření.

Výčet kompetencí dle šíře vykonávané přenesené působnosti v obcích v rozdělení podle oblastí ochrany ŽP je obsahem následujících podkapitol.

Základní kompetence obcí III. typu

Oblast ochrany přírody a krajiny

Magistráty statutárních měst vykonávají státní správu v ochraně přírody v rozsahu svěřeném obecním úřadům, pověřeným obecním úřadům a obecním úřadům obcí s rozšířenou působností. Na území hl. m. Prahy vykonávají úřady městských částí státní správu v ochraně přírody a krajiny:

- v rozsahu svěřeném obecnímu úřadu,
- ve věci vydávání souhlasu ke zřizování nebo rušení účelových komunikací, stezek a pěšin,
- ve věci rozhodování o možnosti a podmínkách uvedení do původního stavu a ukládání povinností,
- provést přiměřená náhradní opatření,
- ve věci ukládání pokut, - v dalších věcech, které jsou jim svěřeny Statutem hl. m. Prahy.

Obce s rozšířenou působností mohou vydávat pro svůj správní obvod nařízení k omezení nebo zákazu rušivé činnosti. Ve svém správním obvodu, nejde-li o NP či CHKO nebo jejich ochranné pásmo:

- vymezují a hodnotí místní systém ekologické stability,
- vedou výpisy z ústředního seznamu ochrany přírody ve svém správním obvodu,
- mohou vyzvat k prokázání povoleného způsobu nabytí zvláště chráněné rostliny, zvláště chráněného živočicha nebo rostliny a živočicha chráněného podle mezinárodních úmluv a vyzvat k prokázání totožnosti,
- ukládají opatření,
- vykonávají státní dozor v ochraně přírody a krajiny,
- rozhodují o možnosti a podmínkách uvedení do původního stavu a ukládají povinnosti provést přiměřená náhradní opatření,
- ukládají pokuty za přestupky, pokud se jedná o jedince druhů chráněných podle zvláštního právního předpisu,
- ukládají pokuty za protiprávní jednání, pokud se jedná o jedince druhů chráněných dle zvláštního právního předpisu,
- odebírají nedovoleně držené jedince, vyjma jedinců druhů chráněných podle zvláštního právního předpisu.

Obecní úřady III. typu dále ve svém správním obvodu vykonávají státní správu v ochraně přírody a krajiny, není-li příslušný jiný orgán ochrany přírody a nejde-li o území národního parku, chráněné krajinné oblasti nebo jejich ochranného pásma.

Oblast vody a vodního hospodářství, povodní a povodňových opatření

Působnost, která podle zákona o vodách přísluší vodoprávním úřadům, vykonávají obecní úřady obcí s rozšířenou působností, pokud ji tento zákon nesvěřuje jiným orgánům.

Starosta obce s rozšířenou působností zřizuje povodňovou komisi obce s rozšířenou působností a je jejím předsedou. Další členy komise jmenuje ze zaměstnanců obce III. typu zařazených do obecního úřadu a zástupců orgánů a PO, které jsou způsobilé k provádění opatření, popřípadě pomoci při ochraně před povodněmi. Povodňový orgán obce III. typu je podřízen povodňovému orgánu kraje.

Povodňové orgány obcí III. typu ve svých územních obvodech v rámci zabezpečení úkolů při ochraně před povodněmi:

- potvrzují soulad věcné a grafické části jim předložených povodňových plánů obcí s povodňovým plánem správního obvodu obce III. typu,
- zpracovávají povodňový plán správního obvodu obce III. typu a předpokládají jej správci povodí k odbornému stanovisku,
- organizují povodňové prohlídky,
- prověřují připravenost účastníků ochrany dle povodňových plánů,
- organizují odborná školení a výcvik pracovníků povodňových orgánů obcí a účastníků ochrany před povodněmi,
- ukládají dle potřeby vlastníkům vodních děl úpravy manipulačních řádů z hlediska povodňové ochrany,
- organizují a řídí hláskou povodňovou službu na území v správním obvodu obce III. typu, informují o nebezpečí a průběhu povodně povodňové orgány sousedních obcí III. typu, příslušné správce povodí a Český hydrometeorologický ústav a Hasičský záchranný sbor ČR,
- organizují, řídí, koordinují a ukládají opatření na ochranu před povodněmi dle povodňových plánů, řídí a koordinují opatření prováděná povodňovými orgány obcí a v případě potřeby vyžadují od orgánů, PO a FO osobní a věcnou pomoc,
- vyhláší a odvolávají stupně povodňové aktivity v rámci územní působnosti,
- využívají pro řízení záchranných prací, pro jejich koordinaci se složkami integrovaného záchranného systému a pro spojení s místy záchranných prací operační středisko Hasičského záchranného sboru ČR,
- v nutných případech, pokud není svolána povodňová komise uceleného povodí, nařizují po dohodě se správou povodí mimořádné manipulace na vodních dílech nad rámec schválených manipulačních řádů s možným dosahem v rámci správního obvodu obce III. typu,
- v případě nebezpečí z prodlení vyžadují výpomoc ozbrojených sil ČR nad rámec sil a prostředků vymezených v povodňových plánech,
- spolupracují v době povodně s povodňovými orgány obcí při zajišťování hygienické a zdravotnické péče, organizují náhradní zásobování, dopravu a další povodní narušené funkce v území,

- soustřeďují zprávy o rozsahu a výši povodňových škod, posuzují účelnost provedených opatření a zpracovávají souhrnnou hodnotící zprávu o povodni,
- vedou záznamy v povodňové knize.

Oblast odpadů

Obecní úřad obce s rozšířenou působností:

- podává návrh MŽP na zařazení odpadu dle Katalogu, uděluje souhlas k nakládání s nebezpečnými odpady,
- uděluje souhlas k upuštění od třídění nebo odděleného shromažďování odpadů,
- vede a zpracovává evidenci odpadů a způsobů nakládání s nimi, autovlaků a způsobů jejich zpracování, zařízení k nakládání s odpady, zařízení shromažďovacích míst nebezpečných odpadů a sběrových míst odpadů a skladů odpadů, dopravců odpadů jím vydaných souhlasů a dalších rozhodnutí podle zákona č. 185/2001 Sb., o odpadech a na požádání podává informace žadatelům o sídle zařízení vhodných k odstranění nebo využití jimi vyprodukovaného odpadu,
- kontroluje, jak jsou právními osobami, fyzickými osobami oprávněnými k podnikání a obcemi dodržována ustanovení právních předpisů a rozhodnutí ministerstva a jiných správních úřadů v oblasti odpadového hospodářství a zda pověřené osoby dodržují stanovený způsob hodnocení nebezpečných vlastností odpadů, hrozí-li poškození lidského zdraví nebo životního prostředí nebo již k němu došlo, může zajistit ochranu lidského zdraví a životního prostředí na náklady odpovědné osoby,
- ukládá provozovateli zařízení k odstraňování odpadů v mimořádných případech, je-li to nezbytné z hlediska ochrany ŽP a pokud to pro provozovatele technicky možné, povinnost odstranit odpad. Náklady vzniklé tímto rozhodnutím hradí obecní úřad obce s rozšířenou působností, který rozhodnutí vydal; náhradu nákladů takto vynaložených je povinna obecnímu úřadu obce s rozšířenou působností uhradit osoba, která je za tento odpad odpovědná dle tohoto zákona,
- ukládá právníkům osobám a fyzickým osobám oprávněným k podnikání pokuty za porušení stanovených povinností,
- může zakázat původci odpadů činnost, která způsobuje vznik odpadů, pokud původce nemá zajištěno využití nebo odstranění odpadů a pokud by odpady vzniklé v důsledku pokračování této činnosti mohly způsobit škodu na ŽP.

Obecní úřad obce III. typu dává vyjádření zejména ke zřízení zařízení k odstraňování odpadů, v územním a stavebním řízení z hlediska nakládání s odpady, k připravovaným změnám výrobního procesu nebo výroby, které mají vliv na nakládání s odpady, k zavedení nebo rozšíření výroby oxidu titaničitého a ke zřízení malých zařízení pro biologické zpracování využitelných biologicky rozložitelných odpadů.

Odstranění odpadů v mimořádných případech na základě rozhodnutí obecního úřadu obce III. typu je povinen provést provozovatel zařízení k odstraňování odpadů, je-li to nezbytné z hlediska ochrany ŽP, a pokud je to pro něj technicky možné. Náklady vzniklé tímto rozhodnutím hradí obecní úřad obce III., který rozhodnutí vydal. Náhradu nákladů takto vynaložených je povinna obecnímu úřadu obce III. typu uhradit osoba za odpad odpovědná.

Plán odpadového hospodářství zpracovávají původci odpadů, kteří produkují ročně více než 10 t nebezpečného odpadu nebo více než 1000 t ostatního odpadu. Plán musí být v souladu s plánem odpadového hospodářství kraje a zpracovává se na dobu nejméně 5 let.

Pokuty do výše 300 tis. Kč může uložit obecní úřad FO oprávněné k podnikání nebo PO, která využívá systému zavedeného obcí pro nakládání s komunálním odpadem bez písemné smlouvy s touto obcí nebo která nemá zajištěno využití nebo odstraňování odpadů v souladu se zákonem o odpadech. Pokutu do výše 1 mil. Kč uloží obecní úřad obce III. typu FO oprávněné k podnikání nebo PO, která poruší jinou povinnost stanovenou zákonem o odpadech. Pokuty uložené Českou inspekcí ŽP jsou z 50 % příjmem obce, na jejímž katastrálním území došlo k porušení právních předpisů a z 50 % příjmem SFŽP.

Oblast ovzduší

Obecní úřad obce s rozšířenou působností v přenesené působnosti:

- rozhoduje o vyměření poplatku, odkladu nebo prominutí části poplatků za znečištění ovzduší u středních stacionárních zdrojů,
- ověřuje údaje souhrnné provozní evidence u středních stacionárních zdrojů a předává je ministerstvu k zajištění evidence o stacionárních zdrojích,
- ukládá pokuty,
- vede evidenci oznámení pro střední stacionární zdroje a údaje z této evidence poskytuje ministerstvu

Další kompetence jsou stejné jako u obcí II. typu v této oblasti.

Oblast lesů a lesního hospodářství

Obecní úřady obcí s rozšířenou působností rozhodují:

- o pochybnostech, zda jde o pozemky určené k plnění funkcí lesa,
- o prohlášení pozemku za pozemek určený k plnění funkční lesa,
- o souhlasu k návrhům územně plánovací dokumentace, jimiž mají být dotčeny lesní pozemky, pokud není příslušný kraj nebo Ministerstvo zemědělství,
- o dělení lesních pozemků, při kterém výměra jednoho dílu klesne pod 1 ha,
- o odnětí lesních pozemků plnění funkční lesa do výměry 1 ha nebo o omezení jejich využívání pro plnění funkcí lesa a o výši poplatků za odnětí,
- o dočasném omezení nebo vyloučení vstupu do lesa nepřesahují jejich správní obvod,
- o povolení výjimky ze zákazu některých činností v lese,
- o stanovení podmínek ke konání organizovaných nebo hromadných sportovních akcí v lese, pokud nepřesahují jejich správní obvod,
- o uložení opatření k zajištění bezpečnosti osob a majetku před škodami, které by mohly být způsobeny padáním kamenů, sesouváním půdy, pádem stromů a lavinami z lesních pozemků, a o tom, kdo ponese náklady s tím spojené,
- o uložení opatření v případech mimořádných okolností, pokud nepřesahují jejich správní obvod,
- o výjimkách ze zákazu provádět mýtní těžbu v lesních porostech mladších než 80 let,
- o podmínkách lesní dopravy po cizích pozemcích,
- o udělení nebo odnětí licence, pro výkon funkce odborného lesního hospodáře,
- o pověření PO nebo FO výkonem funkce odborného lesního hospodáře,
- o ukládání pokut,

- o uložení opatření k odstranění zjištěných nedostatků, opatření ke zlepšení stavu lesů a plnění jejich funkcí, o zastavení nebo omezení výroby nebo jiné činnosti v lese v případech hrozících škod, pokud nepřesazují jejich správní obvod,
- o nezbytných opatřeních k odvrácení hrozícího nebezpečí, pokud nepřesahují jejich správní obvod.

Obecní úřady obcí s rozšířenou působností:

- vedou evidenci nájmu a výpůjček pozemků určených k plnění funkcí lesa ve svém správním obvodu,
- zajišťují zpracování osnovy,
- povolují výjimky ze stanovené velikosti nebo šířky holé seče,
- povolují výjimky ze zákonných lhůt pro zalesnění a zajištění kultur,
- ustanovují lesní stráž a zrušují ustanovení lesní stráže ve svém správním obvodu,
- soustřeďují údaje lesní hospodářské evidence o lesích ve svém správním obvodu a postupují je pověřené organizační složce státu,
- vykonávají dozor nad dodržováním tohoto zákona, předpisů vydaných k jeho provedení a rozhodnutí vydaných na jejich základě.

Obecní úřady obcí III. typu vykonávají státní správu a povinnosti určené orgánům státní správy lesů dle zákona o lesích a předpisů vydaných na jeho základě ve všech dalších případech, není-li zákonem určen jiný orgán státní správy lesů.

Oblast zemědělského půdního fondu

Obecní úřady obcí III. typu a na území hl. m. Prahy Magistrát hl. m. Prahy:

- udělují souhlas ke změně louky nebo pastviny na ornou půdu,
- ukládají změnu kultury zemědělské půdy na pozemcích o výměře nad 1 ha,
- rozhodují o tom, že pozemek kontaminovaný škodlivými látkami ohrožujícími zdraví nebo život lidí nesmí být používán pro výrobu potravin,
- udělují souhlas návrhům regulačních plánů a k návrhům územně plánovacích podkladů, které vycházejí ze schválených územních plánů obce,
- udělují souhlas k návrhům tras nadzemních a podzemních vedení, pozemních komunikací, vodních cest a jejich součástí, pokud trasa nepřesahuje správní obvod obce s rozšířenou působností,
- udělují souhlas k odnětí půdy ze zemědělského půdního fondu, má-li být dotčena zemědělská půda a půda dočasně neobdělávaná o výměře do 1 ha; přitom stanoví podmínky k zajištění ochrany zemědělského půdního fondu, schvalují plán rekultivace, popřípadě stanoví zvláštní režim jeho provádění a vymezí, zda a v jaké výši budou předepsány odvody za odnětí půdy ze zemědělského půdního fondu,
- usměrňují a sjednocují výkon státní správy na úseku ochrany zemědělského půdního fondu, který zajišťují pověřené obecní úřady na území svého správního obvodu, dozírají, jak tyto orgány ochrany zemědělského půdního fondu plní své úkoly, provádějí kontrolní činnost a dávají jim podněty k tomu, aby uplatnily ve své působnosti opatření k odstranění zjištěných závad,
- rozhodují v pochybnostech o tom, že jde o součásti zemědělského půdního fondu,

- vykonávají státní správu na úseku ochrany zemědělského půdního fondu, není-li podle tohoto Zákona o ochraně zemědělského fondu příslušný jiný orgán státní správy.

Oblast ochrany zvířat před týráním

Upraveno zákonem č. 246/1992 Sb., na ochranu zvířat proti týráním. Orgány ochrany zvířat jsou: MŽP, ústřední komise, orgány veterinární správy, ústřední orgány státní správy a Akademie věd ČR, Ministerstvo vnitra a Ministerstvo obrany v rámci své působnosti, obecní úřady obcí s rozšířenou působností.

Obecní úřady obcí s rozšířenou působností:

- projednávají přestupky na úseku ochrany zvířat,
- projednávají správní delikty a zvláštní opatření v součinnosti s příslušným orgánem Policie ČR,
- plní další úkoly v ochraně zvířat stanovené tímto zákonem a zvláštními právními předpisy, není-li příslušný jiný orgán ochrany zvířat.

Na území hl. m. Prahy plní úkoly příslušný úřad městské části hl. m. Prahy. Obecní úřady obcí s rozšířenou působností vedou a 1 rok od nabytí právní moci rozhodnutí o přestupku uchovávají evidenci osob, které se dopustily přestupku dle zákona. Obecní úřad obce III. je povinen:

- projednat všechny podněty podané orgány veterinární správy k projednávání přestupků a správních deliktů vyplývajících z porušení povinností uložených chovatelům a ostatním FO nebo PO tímto zákonem a vyrozumět příslušnou krajskou veterinární správu do jednoho měsíce od podání podnětu o učiněných opatřeních a po vydání rozhodnutí o výsledku řízení,
- vyžádat si odborné vyjádření orgánů veterinární správy, které je v řízení o přestupku nebo správním deliktu závazné.

Za správní delikty lze při hrubém porušení povinnosti uložit pokutu až 500 tis. Kč, v přestupkovém řízení až 30 tis. Kč.

Základní kompetence obcí II. typu

Oblast ochrany přírody a krajiny

Pověřené obecní úřady v oblasti ochrany přírody a krajiny:

- vydávají závazná stanoviska k zásahům do registrovaných krajinných prvků a registrují významné krajinné prvky, vyhlášují památné stromy a jejich ochranná pásma, zajišťují jejich ochranu, popřípadě ruší jejich ochranu,
- podílejí se na vytváření ústředního seznamu ochrany přírody pro svůj správní obvod,
- vydávají souhlas ke zřizování nebo rušení cest.

Oblast vody a vodního hospodářství, povodní a povodňových opatření

Pověřené obecní úřady:

- povolují pro potřeby jednotlivých občanů (domácností) odběr a jiné nakládání s povrchovými nebo podzemními vodami, s výjimkou vypouštění odpadních vod do vod povrchových nebo podzemních a zřizování, změny a odstraňování vodních děl, která s tímto odběrem nebo nakládáním souvisejí,

- rozhodují v případech, kdy jim přísluší povolovat vodní dílo, též o ostatních vodohospodářských záležitostech týkajících se tohoto vodního díla,
- vydávají souhlas ke stavbám jednotlivých obytných budov a k terénním úpravám v záplavových územích neovlivňujícím odtokové poměry,
- vyjadřují se v případech, v nichž jsou příslušné k udělení povolení nebo souhlasu.

Státní správu na území vojenských újezdů vykonávají újezdní úřady v rozsahu, potřeb zajištění obrany státu a výcviku ozbrojených sil, nejde-li o poplatky, platby, penále a sankce dle zákona č. 254/2001 Sb., o vodách (dále ZV).

Obecní rada může k plnění úkolů při ochraně před povodněmi, je-li v jejich územních obvodech možnost povodní, zřídit povodňovou komisi, jinak tuto činnost zajišťuje obecní rada. Předsedou povodňové komise obce je starosta obce. Další členy komise jmenuje z členů obecního zastupitelstva a z fyzických a právnických osob, které jsou způsobilé k provádění opatření, popř. pomoci při ochraně před povodněmi. Povodňové orgány obcí jsou podřízeny povodňovému orgánu obce s rozšířenou působností.

Povodňové orgány ve svých územních obvodech v rámci zabezpečení úkolů při ochraně před povodněmi:

- potvrzují soulad věcné a grafické části povodňových plánů vlastníků (uživatelů) pozemků a staveb, pokud se nacházejí v záplavovém území nebo zhoršují průběh povodně, s povodňovým plánem obce,
- zpracovávají povodňový plán obce a předkládají jej k odbornému stanovisku správci povodí, v případě drobných vodních toků správci těchto vodních toků,
- provádějí povodňové prohlídky,
- zajišťují pracovní síly a věcné prostředky na provádění záchranných prací a zabezpečení náhradních funkcí v území,
- prověřují připravenost účastníků ochrany dle povodňových plánů,
- organizují a zabezpečují hláskou povodňovou službu a hlídkovou službu, zabezpečují varování PO a FO v územním obvodu obce s využitím jednotného systému varování,
- informují o nebezpečí a průběhu povodně povodňové orgány sousedních obcí a povodňový orgán obce s rozšířenou působností,
- vyhlašují a odvolávají stupně povodňové aktivity v rámci územní působnosti,
- organizují, řídí, koordinují a ukládají opatření na ochranu před povodněmi dle povodňových plánů a v případě potřeby vyžadují od orgánů, PO a FO osobní a věcnou pomoc,
- zabezpečují evakuaci a návrat, dočasné ubytování a stravování evakuovaných občanů, zajišťují další záchranné práce,
- zajišťují v době povodně nutnou hygienickou a zdravotnickou péči, organizují náhradní zásobování, dopravu a další povodní narušené funkce území,
- provádějí prohlídky po povodni, zjišťují rozsah a výši povodňových škod, zjišťují účelnost provedených opatření a podávají zprávu o povodni povodňovému orgánu obce s rozšířenou působností,
- vedou záznamy v povodňové knize.

Oblast odpadů

Obecní úřad a újezdní úřad:

- kontroluje, zda PO a FO oprávněně k podnikání využívají systému zavedeného obcí pro nakládání s komunálním odpadem pouze na základě písemné smlouvy s obcí a zda FO, která není podnikatelem, se zbavuje odpadu pouze v souladu se zákonem o odpadech,
- ukládá PO a FO oprávněným k podnikání pokuty za porušení povinností, současně může stanovit opatření a lhůty pro zjednání nápravy samostatným rozhodnutím,
- ukládá FO pokuty za přešůpek uvedený v § 69 zákona o odpadech, současně může stanovit opatření a lhůty pro zjednání nápravy samostatným rozhodnutím,
- kontroluje, zda PO a FO oprávněně k podnikání mají zajištěno využití nebo odstranění odpadu, a u provozovatele skládky placení poplatků za ukládání odpadů a skládky.

Na obce se vztahují povinnosti původců. Obec může ve své samostatné působnosti stanovit obecně závaznou vyhláškou obce systém shromažďování, sběru, přepravy, třídění, využívání a odstraňování komunálních odpadů vznikajících na jejím katastrálním území, včetně systému nakládání se stavebním odpadem.

Obec je povinná určit místa, kam mohou FO odkládat komunální odpad, který produkují a kam mohou odkládat nebezpečné složky komunálního odpadu, např. zbytky barev a rozpouštědel, spotřební chemie, zářivky apod. Pro obce je nejvýhodnější uzavírat smlouvy s povinnými osobami a odběru těchto výrobků jako nebezpečné složky komunálního odpadu.

Na obec se vztahují povinnosti provozovatele zařízení pokud obec je provozovatelem k těmto účelům ručeného zařízení. Jedná se o povinnosti při sběru a výkupu, využívání, odstraňování, skladování a spalování odpadů.

Za ukládání odpadů na skládky je povinen každý původce platit poplatek, a to platí i pro samotného provozovatele skládky, i když je tato skládka na jeho vlastním pozemku. Poplatek je příjmem obce, na jejímž katastrálním území je skládka umístěna, a riziková složka poplatku (za uložení nebezpečného odpadu) je příjmem SFŽP. Sazbu poplatku tvoří částka až 250 Kč za fyzickou osobu, která má v obci trvalý pobyt nebo stavbu sloužící k rekreaci, a kalendářní rok.

Obce, které k zabezpečení svých povinností při nakládání s komunálním odpadem vytvořily dobrovolný svazek obcí, mohou na základě písemné dohody zpracovat společný plán odpadového hospodářství původce odpadů, určující rozsah a způsob nakládání s komunálním odpadem. Plán je závazným podkladem.

Oblast ovzduší

Obecní úřad:

- je dotčeným správním orgánem v územním, stavebním a kolaudačním řízení z hlediska ochrany ovzduší u malých stacionárních zdrojů,
- zpřístupňuje informace dle zákona č. 86/2002 Sb., o ovzduší,
- rozhoduje o vyměření poplatků za znečišťování ovzduší u malých stacionárních zdrojů,
- nařizuje odstranění závad u malých spalovacích zdrojů, ukládá opatření k nápravě těchto závad a ukládá pokuty za nesplnění této uložené povinnosti,
- vypracovává programy zlepšování kvality ovzduší v oblastech se zhoršenou kvalitou, která se nacházejí v její územní působnosti,
- může vypracovat místní program snižování emisí znečišťujících látek,

- vydává nařízení, jímž může na svém území zakázat některé druhy paliv pro malé spalovací zdroje znečišťování,
- vydává nařízení, jímž může na svém území stanovit podmínky pro spalování suchých rostlinných materiálů nebo toto spalování zakázat; při stanovení těchto podmínek přihlíží zejména ke klimatickým podmínkám, stavu ovzduší ve svém územním obvodu, vegetačnímu období a hustotě obytné zástavby,
- vyhledává signál upozornění, signál regulace k omezení emisí ze stacionárních zdrojů, které nepodléhají regulaci a k omezení provozu mobilních zdrojů znečišťování; pokud jde o zvláště velké, velké a střední stacionární zdroje, informuje o porušení povinností inspekci,
- vede evidenci malých stacionárních zdrojů, u nichž tento zákon stanoví ohlašovací povinnost, poskytuje údaje z této evidence ministerstvu,
- vydává nařízení, jímž může na svém území stanovit opatření ke snižování nebo předcházení výskytu světelného znečištění ovzduší.

Oblast zemědělského půdního fondu

Pověřené obecní úřady a na území hl. m. Prahy úřady městských částí Praha 1 až 10:

- ukládají změnu kultury zemědělské půdy na pozemcích o výměře do 1 ha
- ukládají odstranění závad zjištěných při dozorové a kontrolní činnosti,
- vydávají rozhodnutí o odvodech za odnětí půdy ze zemědělského půdního fondu a povolují odklad lhůty k úhradě těchto odvodů,
- ukládají pokuty.

Oblast ochrany zvířat před týráním

Na úseku ochrany zvířat vykonávají též ve vymezeném rozsahu působnost obce II. a I. typu. Obec může zřizovat, provozovat a rušit útulky pro zvířata a může obecně závaznou vyhláškou upravit pravidla pro pohyb psů na veřejném prostranství a vymezit prostory pro volné pobíhání psů.

Základní kompetence obcí I. typu

Oblast ochrany přírody a krajiny

Orgány ochrany přírody vykonávají státní správu na úseku ochrany přírody a krajiny. Obecní úřady obcí I. typu:

- povolují s výjimkou území národních parků kácení dřevin a jsou oprávněny k pozastavení, omezení nebo zákazu kácení dřevin, ukládají náhradní výsadbu s výjimkou území národních parků a vedou přehled pozemků vhodných k náhradní výsadbě i na pozemcích, které nejsou ve vlastnictví žadatele o kácení,
- vedou přehled o veřejně přístupných účelových komunikacích, stezkách a pěšinách ve svém správním obvodu.

Oblast vody, vodního hospodářství, povodní a povodňových opatření

Obecní úřady upravují, omezují, popřípadě zakazují obecné nakládání s povrchovými vodami, nejde-li o vodní toky tvořící státní hranice.

Povodňové orgány viz obce II. typu. Povodňové orgány obcí jsou podřízeny povodňovému orgánu obce s rozšířenou působností.

Ostatní oblasti

Kompetence v oblasti odpadů, ovzduší a ochrany zvířat před týráním viz text k obecním úřadům II. typu

Zdroj

Jednotlivé zákony týkajících se oblastí ŽP v platném znění

KOL. AUTORŮ. *Obce 2008 – 2009 Meridum*. Aspi, a. s., Praha 2008. ISBN 978-80-7357-331-7

JANČÁŘOVÁ, I. *Ekologická politika*. Právnická fakulta, MU, Brno. 2004. ISBN 978-80-210-4299-5

PROVAZNÍKOVÁ, R. *Financování měst, obcí a regionů. Teorie a praxe*. 2. Aktualizované vydání. Grada Publishing, Praha, 2009. ISBN 978-80-2789-9